

TERREMOTO EN PERÚ

4º Informe da actividade da Confederación Caritas Española
Madrid, 15 de novembro de 2007

A tres meses do terremoto que azotó o Sur de Perú, presentamos o cuarto informe de actividade da Confederación Caritas Española, o cal fai un balance detallado da situación de urxencia e a súa inmediata atención, así como da situación actual. Ademais, detállase cal está sendo a acción humanitaria da rede Caritas na etapa de rehabilitación e reconstrución que comenza a executarse nas zonas máis afectadas polo desastre.

Contido:

- ✓ Situación e evolución da urxencia
- ✓ Medidas do Goberno e das axencias voluntarias
- ✓ A resposta da Igrexa e da Caritas de Perú
- ✓ Actuación de Caritas Española

1. SITUACIÓN E EVOLUCIÓN DA URXENCIA

1.1 O terremoto

O sismo que se produciu o día 15 de agosto do 2007 na costa central do Perú, cunha magnitude de 7,9 na escala de Richter. Tivo como epicentro o mar a 60 Km. ao oeste de Pisco pertencente á rexión Ica - Perú.

O terremoto foi consecuencia do movemento das placas tectónicas de Nazca e de América do Sur que se achegan uns 77 mm ao ano. Segundo cifras oficiais resultaron 519 mortos, 1,291 feridos, 47,225 vivendas destruídas, 44,927 vivendas inhabitables y 44,810 vivendas afectadas¹.

Co transcurso dos días a dimensión da traxedia tornouse impresionante.

Numerosos centros educativos, establecements de saúde, edificios, tramos de estrada e pontes colapsaron. Así mesmo, os servizos básicos como electricidade, auga e teléfono foron interrompidos no momento da urxencia, os mesmos que non conseguiron reestablecerse totalmente.

---

¹ Fontes :Ministerio Publico (persoas falecidas), Comité Rexional de Defensa Civil – Ica (COER) en proceso de verificación, Comité Provincial de Defensa Cvil (COEP), 05.11.2007

Segundo estimacións do Ministerio de Economía e Finanzas (MEF), en seu Marco Macroeconómico Multianual (MMM) 2008-2010, actualizado ao mes de agosto do 2007, o custo da reconstrución da infraestrutura pública dañada polo sismo ascenderá a 220,68 millóns de dólares.

Estas perdas, tanto para as familias como para as empresas, incluíndo o Estado, xeraron un impacto social e económico perxudicial en todo o país, en particular no departamento de Ica; rexión cun desenvolvemento importante en manufactura e agro exportación.

1.2 Avaliación de danos sociais e materiais

O terremoto afectou localidades nas dioceses de Lurín, Cañete e Yauyos, Ica e Huancavelica. A poboación afectada por este evento ascende ao 71% da poboación total, tal como podemos ver no seguinte cadro.

Poboación das zonas afectadas

Rexion	Provincias	Poboación total	Poboación afectada	%
Ica	Ica	297,771	216,161	73%
	Chincha	181,777	192,436	106%
	Pisco	116,865	110,493	95%
		596,413	519,090	87%
Lima	Cañete	191,409	71,293	37%
	Yauyos	25,325	21060	83%
		216,734	71,293	33%
Huancavelica	Castrovirreyna	20,018	17,380	87%
	Huaytará	28,129	13,465	48%
		48,147	17,380	36%
<i>Total</i>		861,294	607,763	71%

Fonte: Indeci, ao 16.10.07

Se ben as rexións afectadas se caracterizan na súa maioría (coa excepción das provincias de Castrovirreyna y Huaytará da rexión Huancavelica) por ser zonas de desenvolvemento, nas que se presentan importantes experiencias de produción industrial e agrícola de exportación, o terremoto mostrou que detrás desta bonanza ocúltanse situacións de pobreza e inequidade que son xustamente as que explican en parte os terribles efectos do terremoto.

Datos básicos da zona afectada

Provincias	Pob	IDH		Esperanza de vida ao nacer		Alfabetismo		Escolaridade		Logro educativo		Ingreso familiar per capita	
		Idh	Ranking	Años	Ranking	%	Ranking	%	Ranking	%	Ranking	S/.	Ranking
Ica	297,771	0.6513	14	73.4	3	96.5	2	89.8	5	94.3	2	445.8	21
Chincha	181,777	0.6421	17	72.6	24	96.6	7	87.9	61	93.7	13	438.0	22
Pisco	116,865	0.6525	13	74.8	6	96.2	11	89.6	41	94.0	8	423.3	25
Cañete	191,409	0.6701	8	74.1	9	94.9	22	89.1	50	93	21	576.6	8
Yauyos	25,325	0.6148	33	66.8	125	92.7	47	85.5	99	90.3	45	540.3	12
Castrovirreyna	28,129	0.5346	125	65.3	148	85.8	103	89.9	36	87.2	77	159.1	179
Huaytará	53,454	0.5257	139	65.0	153	84.5	114	87.2	71	85.4	97	153.0	181

Fonte: Índice de Desenvolvemento Human/Perú 2006, PNU

A situación actual das vivendas e os servizos de auga e saneamento é de gran preocupación, polas súas condicións sumamente precarias e de alta contaminación ambiental. Das máis de 80 mil familias con vivendas destruídas, segundo a información oficial, 16,159 familias atópanse atendidas en campamentos de albergues e carpas. O acceso a auga mantense por distribución de camiós cisternas. O saneamento básico ten moi baixa cobertura.

Segundo o Instituto Nacional de Defensa Civil – INDECI, a caída das vivendas e locais públicos ocasionou aproximadamente 8'085,600 m³ de entullo, cuxa remoción se ven realizando a través de maquinarias dos gobernos rexionais (Ica e Lima), gobernos locais, Cáritas e outras organizacións. A presenza deste volume de entullo afecta as vías de comunicación e ocasiona contaminación por po, residuos e lixo, así como inseguridade na zona.

As vivendas afectadas suman 134,249, segundo detállase no cadro a seguir.

Vivendas afectadas

Rexion	Provincias	Poboación total	Vivendas afectadas
Ica	Ica	297,771	47,989
	Chincha	181,777	41,203
	Pisco	116,865	21257
		596,413	110,449
Lima	Cañete	191,409	13,419
	Yauyos	25,325	4,212
		216,734	17,631
Huancavelica	Castrovirreyna	20,018	3,476
	Huaytará	28,129	2,693
		48,147	6,169
Total		861,294	134,249

Fonte: Indeci, al 16.10.07

A infraestrutura educativa tamén foi seriamente afectada, o Ministerio de Educación e institucións non gobernamentais veñen avaliando a magnitude dos danos para iniciar as accións de reconstrución. Como unha primeira medida instaláronse aulas temporais para poder reiniciar as clases.

Institucións educativas afectadas

Rexion	Provincias	Nº locais escolares	Total aulas 2005	Aulas afectadas
Ica (*)	Ica	634	3,731	76
	Chincha	415	2,237	136
	Pisco	284	1,433	81
		1,333	7,401	293
Lima (**)	Cañete	489	2,846	456
	Yauyos	225	808	73
		714	3,654	529
Huancavelica (***)	Castrovirreyna	206	603	19
	Huaytará	217	588	20
		423	1,191	39
Total		2,470	12,246	861

(*) Fonte: Oficina de Infraestrutura Educativa do MED, en base á avaliación de 104 IE de 7 distritos de Chincha, 7 de Pisco e 8 de Ica. (**) Fonte: Oficina de Infraestrutura Educativa do MED, en base á avaliación de 186 IE de 8 distritos de Yauyos e 17 distritos de Cañete. (***) Fonte: Oficina de Infraestrutura Educativa do MED, en base á avaliación de 20 IE de 3 distritos de Huaytará e 2 distritos de Castrovirreyna.

A infraestrutura dos establecementos de saúde sufriu danos importantes, o que dificultou a atención dos feridos polo terremoto na zona afectada orixinando que os feridos máis graves sexan trasladados aos centros de saúde de Lima.

Establecementos de saúde afectados

Rexion	Provincias	Locais afectados
Ica	Ica	4
	Chincha	14
	Pisco	1
		19
Lima	Cañete	2
	Yauyos	17
		19
Huancavelica	Castrovirreyna	4
	Huaytará	5
		9
Total		47

Fonte: Indeci, al 16.10.07

2. MEDIDAS DO GOBERNO E AXENCIAS VOLUNTARIAS

- a) A axuda humanitaria brindada polo goberno e as axencias de cooperación foi importante, pero aínda hai necesidades básicas non cubertas.
- b) Na primeira fase de urxencia a atención aos danmificados era principalmente en axuda alimentaria, actualmente se ven brindando o apoio a través de ollas comúns e comedores onde participan as familias máis afectadas.
- c) No que fai á vivenda, a necesidade de apoio con carpas está aínda vixente, aínda que as familias demandan vivendas temporais e o inicio da reconstrución das súas vivendas.
- d) A poboación demanda ao goberno central a creación dun programa de reconstrución de vivendas subsidiado polo Estado e a axuda internacional, que ademais inclúa alternativas para os inquilinos.
- e) Os gobernos locais e o Indeci están empadroando as familias para a reconstrución e apoian a regularización da documentación legal dos propietarios. O organismo oficial de formalización da propiedade - COFOPRI- e as municipalidades provinciais e locais, tratan de acelerar a titulación dos terreos urbanos e rurais para sanear o propiedade e permitir a reconstrución das vivendas afectadas e o saneamento físico legal dos asentamentos humanos.
- f) As institucións demandan o formulación e aprobación dun novo regulamento de edificacións para a rexión de Ica, elaborado con participación do Colexio de Enxeñeiros e Arquitectos de Ica, que permita ter vivendas seguras fronte a terremotos e inundacións.
- g) Fai falta fortalecer a capacidade dos niveis rexional e locais de goberno para atender esta demanda, así como fortalecer as súas atribucións nos labores de atención á urxencia.

3. A RESPOSTA DA IGREXA E DE CÁRITAS DE PERÚ

A resposta da Igrexa á urxencia ten cobertura en catro diocese. A tres meses da traxedia logrouse atender a 55,282 familias.

Familias atendidas polo Plan Global de Urxencia

Rexión-Diocese	Provincias afectadas	No. familias atendidas (a)
Diocese de Ica Rexión Ica	Chincha	16,440
	Pisco	6,727
	Ica	28,500
Diocese de Cañete e Yauyos Rexión Lima	Cañete y Yauyos	1,000
Diocese de Huancavelica Rexión Huancavelica	Castrovirreyna	561
	Huaytará	1784
Diocese de Lurin	Lurin	270
Total		55,282

(a) Fonte: reporte parroquias, equipos locais Caritas.

O apoio humanitario que se vén brindando actualmente ten novos retos, polo que se dinamizou o apoio ás familias damnificadas a través dos seguintes compoñentes:

1. Fortalecemento de capacidades
2. O apoio alimentario e nutricional
3. Construción de albergues e vivendas temporais
4. Promoción do consumo de auga segura a través da dotación de sistemas transportables de filtración de auga.
5. Atención de saúde, a través de campañas de atención medica e un fondo para o apoio á persoas con danos severos
6. Consellería psicosocial e espiritual

Durante a primeira Fase de Resposta da Urxencia, de seis semanas, Cáritas de Perú atendeu as necesidades básicas e inmediatas de máis de 53,000 familias afectadas polo terremoto.

Para a segunda Fase de Urxencia e Recuperación Inicial, de seis meses, que empezou o 1 de outubro, as actividades de resposta mellorarán directamente a organización comunal, albergues, saúde, auga e saneamento, estado psicosocial e espiritual e seguridade alimentaria de polo menos 8,000 fogares (aproximadamente 40.000 persoas) na zona de intervención de Ica, Pisco, Chincha, Cañete y Huancavelica, que foron as zonas máis duramente malladas por o terremoto. Cáritas de Perú priorizou estas comunidades debido á súa demostrada necesidade de asistencia para mitigar os efectos do terremoto, a ausencia doutras actividades permanentes nas súas zonas, as sólidas relacións de coordinación que se han formado entre os actores locais clave, e a longa relación entre Cáritas de Perú e líderes comunales e representantes das institucións locais.

Actualmente se vién deseñando a terceira fase de reconstrución, con especial atención nas infraestruturas educativas e as vivendas.

Consolidado de distribución de axuda humanitaria proporcionada por Cáritas de Perú

CATEGORIA	DESTINOS					SUB TOTAL	
	CAÑETE	CHINCHA	HUANCAVELICA	ICA	PISCO	Kg.	US\$
	Kg.	Kg.	Kg.	Kg.	Kg.		
AUGUA E BEBIDAS	52,035	242,857	5,674	98,476	79,568	491,490	1,139,368
ALIMENTOS	121,276	266,263	10,392	347,830	411,535	1,160,126	1,430,994
IMPLEMENTOS DE OLLAS COMUNES (COMEDORES)	2,373	13,587	5	12,493	7,322	37,143	103,882
CARPAS, ALBERGUE TEMPORAL, PAQUETE DE FERRAMENTAS	148,251	10,048		17,360	92,006	267,664	529,233
IMPLEMENTOS, KIT HIGIENE	20,654	20,333	452	66,681	63,713	171,832	337,895
BIDONES DE AUGA CON FILTRO	1,150					1,150	3,254
ROUPA, ZAPATOS, FRAZADAS	107,853	187,176	74,576	69,776	16,162	460,702	286,685
ARTICULOS DE DORMITORIO	2,404	9,911		8,508	10,163	31,141	445,838
MOBILIARIO	228	91		120	210	649	649
MEDICINAS	4,321	942	4	1,585	1309	8,161	142,288
TOTAL XERAL	460,545	751,208	91,103	622,829	681,988	2,630,058	4,420,086

O cadro anterior mostra a axuda distribuída nas catro diócesis durante os tres meses posteriores ao terremoto. A mesma detállase a continuación de acordo ás liñas de acción do Plano Global de atención á urxencia de Cáritas:

➤ Atención alimentaria, roupa e abrigo

A poboación organizouse a través de ollas comúns e comedores centralizados en máis de 40 parroquias. En la Diócesis de Ica están funcionando 100 ollas comúns que atienden a 4,652 familias, en la Diócesis de Cañete-Yauyos 46 ollas comúns que atienden a 1,000 familias. Las raciones mensuales por familia están compuestas por 29.7 kgs de alimentos, como azúcar, aceite, pescado enlatado, menestras, arroz, hojuela de cebada y avena. Cada olla común ha sido equipada con un paquete o kit de cocina con artículos básicos para la preparación de alimentos.

Ao producirse a urxencia proporcionouse roupa, zapatos, frazadas e roupa de cama a miles de familias damnificadas para a súa protección da ondada de frío, evitando así a propagación de enfermidades respiratorias.

➤ Construción de albergues climáticamente apropiados

Na Diócesis de Ica apoíouse ás familias damnificadas con carpas. Instalouse 240 en Ica, 107 en Pisco y 177 en Chíncha. As familias atópanse satisfeitas polo tamaño e a calidade das carpas. Actualmente, estanse construíndo 650 albergues temporais de madeira e esteiras, que beneficiarán ás familias máis vulnerables (o xefe de familia é unha persoa con discapacidade, nai solteira ou adulto maior).

Na Diócesis de Cañete se vén realizando a construción de vivendas temporais, o que comprende a demolición e remoción de entullo de vivendas afectadas. Este traballo realízase co apoio de maquinaria pesada (cargadores frontais e volquetes) para realizar a instalación dos módulos que beneficiarán a 950 familias.

Para a demolición e remoción de entullo proporcionouse ás familias kits de ferramentas consistentes en carretillas, lampas, picos, combas e barretas. As familias

beneficiadas veñen realizando actividades de limpeza e a construción das súas vivendas temporais.

➤ **Promoción do consumo de auga segura**

Realizada a través da dotación de sistemas transportables de filtración de auga. Proporcionouse 1,250 cilindros con filtro, con capacidade para 20 litros de auga cada un, garantindo que as familias consuman auga apta para o consumo. Este apoio resulta sumamente útil nas zonas onde aínda persiste a falta de abastecemento regular, en cuxo caso débese recorrer ao abastecemento con cisternas.

➤ **Atención de saúde**

Durante a primeira etapa da urxencia distribuíronse 10,000 kits de hixiene consistente en: papel hixiénico, toalla, cepillo dental, pasta dental, peite, lixivia, champú, xabón, baldes) en cantidade suficiente para fornecer unha familia de 5 membros. Na segunda etapa se proporcionouse 2,200 kits destinados aos albergues, beneficiando a 4,652 familias.

Así mesmo, se vén apoiando con equipos y kits de medicinas aos dispensarios das parroquias. A atención masiva en saúde se vén dando a través de campañas de saúde integral que atenden a 300 persoas por campaña aproximadamente.

➤ **Reconstrución de vivendas mediante módulos definitivos**

Na Diócese de Huancavelica, na localidade de Tantara, se veñen construíndo 72 módulos de vivenda de adobe, con participación protagónica das familias. Esta medida foi tomada tendo en conta as características climáticas da zona (excesivo frío).

Este plano farase extensivo á localidade “El Huarango” en Ica onde reconstruiranse 36 módulos de vivenda en adobe e capacitarase, a través do Servizo Nacional de Capacitación para a Industria da Construción - SENCICO, aos poboadores e mestres de obras (albaneis) na construción de vivendas antisísmicas, xerando novas capacidades laborais na poboación.

➤ **Reconstrución educativa**

A través das parroquias, que están moi ligadas á tarefa educativa, avaliouse a situación da infraestrutura educativa coa participación de enxeñeiros civís e arquitectos. De acordo ao diagnóstico erguido, se vén elaborando proxectos de reconstrución que serán financiados co apoio solidario de organizacións sociais do Perú e do extranxeiro. Actualmente se vén elaborando os expedientes técnicos para iniciar as obras de reconstrución de 18 institucións educativas de Ica, Chincha e Pisco.

Inicialmente apoiarase ás institucións educativas do os niveis inicial e primario, tamén estase considerando a reconstrución de centros educativos de nivel secundario.

INSTITUCIÓNS EDUCATIVAS QUE RECONSTRUIRÁ CÁRITAS DO PERÚ

PROVINCIA	DISTRITO	ESCOLA
ICA	ICA	II.EE. N° 22299 Carlos Cueto Fernandini
	EL HUARANGO COMATRANA	II.EE. N° 22741 Terra Prometida
		Inicial 1 N° 89 Terra Prometida
	ICA	II.EE. N° 22487 San Martín de Porres
	SAN XOSE DOS MOLINOS	Catalina Buendía Pecho
		Santa Rosa de Los Molinos
	SAN XOAN BAUTISTA	CEI N° 30
II.EE. N° 22342		
PACHACUTEC	Nosa Diona do Rosario	
GUADALUPE	A Expansión Urbana Guadalupe - Secundaria II.EE. N° 22661	
PISCO	TUPAC AMARU	Francisco Bolognesi II.EE. N° 22453
	INDEPENDENCIA	II.EE. N° 22444 Os Libertadores
CHINCHA	CHINCHA ALTA	II.EE. N° 22234 Cruz Blanca
		CEI N° 260
	PUEBLO NUEVO	Santa Teresita do Neno Xesús
	GROCIO PRADO	II.EE. N° 22281
	O CARMEN	Xoan Velasco Alvarado
CEI N° 412		

➤ Fortalecemento Diocesano

Co fin de poder afrontar a magnitude dos problemas que se debe atender na urxencia, se ven fortalecendo as capacidades das Diocese da zona afectada, tanto a nivel de recursos humanos e logísticos. Hase contratado persoal especializado para a elaboración de proxectos e persoal de apoio para as tarefas administrativas, algunhas das parroquias da Diocese implementáronse con equipamento. É importante a visibilización do labor da rede Cáritas, actividade que se realiza coa implementación de mandiles, chalecos e bandeirolas.

4. ACTUACIÓN DE CÁRITAS ESPAÑOLA

A partir do primeiro momento, Caritas Española estivo en comunicación directa con Caritas Perú, para ofrecerlle todo o seu apoio e respaldo nos labores de atención aos damnificados, e coordinar a resposta ás numerosas demandas informativas expostas ao fio da urxencia polos diferentes medios de comunicación. Tamén participouse en reunións de coordinación coa Axencia Española de Cooperación Internacional (AECI), así como con organismos públicos e outras organizacións humanitarias.

Cáritas Española respondeu nos días inmediatamente posteriores ao sismo cun primeiro envío de 100.000 euros a Cáritas Perú para apoiar as operacións de auxilio aos damnificados, ademais de reafirmar o seu compromiso de colaboración con ela dentro da traxectoria de traballo conxunto que desde fai tempo mantén ambas Cáritas nacionais.

Visita a Perú

O director dos Servizos Xerais e a responsable da Unidade Territorial de América Latina de Cáritas Española, **José Luis Pérez Larios** y **Carmen Barba**, respectivamente, realizaron do 29 de setembro ao 9 de outubro unha visita a Perú para coñecer sobre o terreo os efectos do terremoto e las áreas de rehabilitación e reconstrucción onde levar a cabo unha actuación conxunta coa Cáritas Peruana.

Froito desa visita foi a posta a piques de diversos **proxectos de colaboración** con esta urxencia, que acaban de ser aprobados polo Equipo Directivo de Cáritas Española, por un importe total de **3.480.506 euros**. Con esta partida vanse poñer en marcha **tres grandes proxectos de intervención a favor de 10.000 familias afectadas** polo terremoto nas áreas de Ica, Pisco, Chincha e Cañete. As actuacións programadas son as seguintes:

- Apoio alimentario e nutricional: apoio alimentario e nutricional para 10,000 familias, baixo a modalidade de olla común e alimentos por traballo na realización de obras de rehabilitación.
- Vivendas e auga segura: módulos de vivenda para 2,000 familias, dotadas de auga potábel e sistemas de eliminación de excretas.
- Atención de saúde: atención de saúde e consellería psicosocial para 3,000 familias.
- Educación: institucións educativas afectadas contan con ambientes equipados para o ditado de clases.
- Acompañamento espiritual: persoas afectadas contan con apoio espiritual.
- Promoción e apoio á organización da poboación: 4 comités locais de urxencia con iniciativas e capacidades para a rehabilitación e reconstrucción.
- Reconstrucción de Escolas de Nivel Inicial e Primario e Colexios de Educación Secundaria.
- Apoio á reconstrucción de vivendas provisionais e estables.

Está previsto que todas estas accións estean culminadas nun prazo de 18 meses. Xunto ás numerosas achegas privadas, Cáritas Española contará co apoio de diversas Administracións públicas para a posta en marcha destas accións.

Campaña “Cáritas con Perú”

Ao mesmo tempo, Cáritas Española puxo en marcha a campaña “Cáritas con Perú” para canalizar para os damnificados a colaboración solidaria da sociedade española. A difusión desta campaña e da evolución da resposta da rede Cáritas a esta nova urxencia estase realizando a través de notas de prensa aos medios de comunicación, na páxina web de Cáritas Española e nos principais diarios a través de insercións gratuitas dun faldrón propagandístico.

Campaña «CÁRITAS CON PERÚ»	
Teléfono de información e donacións: 902.33.99.99	
<i>Entidad</i>	<i>Número de conta</i>
BBVA	0182-5906-80-0202012018
LA CAIXA	2100-2208-36-0200206652
CAJA MADRID	2038-1028-18-6000940788
POPULAR	0075-0001-81-0606722239
SANTANDER	0049-1892-65-2010212035
BANESTO	0030-1550-33-0000374271
E NA CONTA DE URXENCIAS DE CÁRITAS DIOCESANA CAIXANOVA 2080/0000/75/0040250250	
<i>Imaxes disponibles en www.caritas.es</i>	